

Občina Cerknica | Cesta 4. maja 53 | SI - 1380 Cerknica
Tel: (01) 70 90 610, Fax: (01) 70 90 633

Odlok o razglasitvi domačije Lipsenj 27 (domačija za Mlinom in žago pri »Tažaganih«) za kulturni spomenik lokalnega pomena – PRVA OBRAVNAVA

OBČINA
CERKNICA

CESTA 4. MAJA 53
SI-1380 CERKNICA
TELEFON 01 7090 610
TELEFAKS 01 7090 633
INFO@CERKNICA.SI
WWW.CERKNICA.SI

Številka:62230-1/2019
Datum: 29.1.2019

OBČINSKI SVET
OBČINE CERKNICA

ZADEVA:	ODLOK O RAZGLASITVI DOMAČIJE LIPSENJ - DOMAČIJA Z MLINOM IN ŽAGO PRI »TAŽAGNIH« ZA KULTURNI SPOMENIK LOKALNEGA POMENA
NAMEN:	Obravnava in sprejem odloka v prvi obravnavi
PRAVNA PODLAGA:	- 13. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16 in 21/18 – ZNOrg) - 17. člena Statuta občine Cerknica UPB-1(Uradni list RS št. 2/17)
PREDLAGATELJ:	Marko Rupar - župan Občine Cerknica
GRADIVO PRIPRAVILA:	Tamara Klepac Sterle, univ.dipl.inž.arh. – Sekretarka
POROČEVALKA:	Tamara Klepac Sterle, univ.dipl.inž.arh. – Sekretarka
MATIČNO TELO:	Odbor za okolje in prostor
PREDLOG SKLEPA:	Sprejme se Odlok o razglasitvi domačije Lipsenj - Domačija z mlinom in žago pri »Tažagnih« za kulturni spomenik lokalnega pomena, v prvi obravnavi

O b r a z l o ž i t e v:

Na pobudo lastnika domačije Lipsenj 27 je Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije (ZVKDS) pripravil predlog za razglasitev za kulturni spomenik lokalnega pomena. Po pregledu dokumentacije in ogledu domačije menimo, da ima domačija izrazito pričevalen pomen in je kot taka resnično vredna razglasitve oziroma ohranjanja v avtentični podobi. Občinskemu svetu predlagamo, da sprejme akt v besedilu, ki smo ga pripravili na podlagi strokovnega gradiva ZVKDS.

Pripravila:
Tamara Klepac Sterle
Sekretarka

ŽUPAN:
Marko Rupar

Priloga:

- odlok (1. obravnava)
- grafična priloga odloka 1
- grafična priloga odloka 2
- predlog za razglasitev za kulturni spomenik lokalnega pomena ZVKDS
- fotodokumentacija objekta

POSREDUJE SE:

- Občinskemu svetu
- Odboru za okolje in infrastrukturo

VLOŽI SE:

- spis postopka

Na podlagi 13. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16 in 21/18 – ZNOrg) in 17. člena Statuta občine Cerknica UPB-1 (Uradni list RS št. 2/17) ter predloga Zavoda za varstvo kulturne dediščine št. 6624-00**/2019 z dne 7.1.2019 je Občinski svet Občine _____ na _____ . redni seji dne _____ sprejel

O D L O K

o razglasitvi domačije Lipsenj - Domačija z mlinom in žago pri »Tažagnih«
za kulturni spomenik lokalnega pomena

1. člen

Za kulturni spomenik lokalnega pomena se razglasi enota dediščine: Lipsenj – Domačija z mlinom in žago pri »Tažagnih«, EŠD 23501 (v nadaljnjem besedilu: spomenik).

2. člen

(1) Vrednote, ki utemeljujejo razglasitev za spomenik, so:

- ohranjena stopetdesetletna tradicija znanja opravljanja mlinarstva in žagarstva,
- avtentična ohranjenost poslopja žage in njen inventar, ohranjen mlinski mehanizem,
- gručasti tip domačije, ki jo sestavljajo stavbe značilnega notranjskega stavbnega tipa, razen novejšega stanovanjskega prizidka.

(2) Spomenik se razglasi z namenom, da se zagotovita njegov nadaljnji obstoj in celovitost ter ohranijo naslednje varovane sestavine:

- ožji predmet varstva sta mlin v kletnem delu hiše in žaga;
- stavbne mase, gradivo, gabariti, oblike strešin, kritina;
- prostorska zasnova domačije in odnosi med posameznimi stavbami ter ostalim prostorom.

3. člen

- (1) Spomenik obsega nepremičnine s parcelnimi št.: *85, 263/3, 263/4, 263/5, 1572/2 (stavba št.: 116,37,117, 234), k. o. Lipsenj.
- (2) Meje spomenika so določene na digitalnem katastrskem načrtu (merilo 1:2880) in vrisane na temeljnem topografskem načrtu v merilu 1 : 5000.
- (3) Izvirnike načrtov iz prejšnjega odstavka hranita občina Cerknica (v nadaljnjem besedilu: občina) in Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije (v nadaljnjem besedilu: zavod).

4. člen

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje prostorske zasnove domačije in odnosov med posameznimi stavbami ter ostalim prostorom;
- varovanje stavbnih gmot, gradiva, gabaritov, strešnih naklonov in barve strešne kritine;
- strokovno prenovo okrnjenih izvirnih prvin arhitekture v smislu rekonstrukcije avtentične podobe spomenika;
- strokovno vzdrževanje in obnavljanje vseh neokrnjenih izvirnih prvin arhitekturne zasnove zunanjščine in notranjščine spomenika ter notranje opreme po načelu ohranjanja v obliki, legi, materialu, strukturi in barvni podobi (mlin in žaga);
- ohranjanje namembnosti spomenika skladno s prvotno namembnostjo;
- zagotavljanje dostopa javnosti v obsegu, ki ne ogroža varovanja spomenika ter pravic lastnika;

- predhodno izdelavo konservatorskega načrta v primeru večjih posegov v spomenik ali njegovo celovito prenovo.

5. člen

Lastnik, posestnik in upravljavec spomenika morajo v sorazmerju s svojimi zmožnostmi javnosti omogočiti dostopnost spomenika in njegovo predstavljanje. Javni dostop ne sme ogrozati spomenika in posameznih spomeniških vrednot, zlasti ne njegove osnovne namembnosti.

6. člen

Za vse posege v spomenik, razen če zakon ne določa drugače, je treba predhodno pridobiti kulturnovarstvene pogoje in kulturnovarstveno soglasje zavoda.

7. člen

Nadzor nad izvajanjem odloka opravlja inšpektorat, pristojen za področje kulturne dediščine.

8. člen

Pristojno sodišče po uradni dolžnosti zaznamuje v zemljiški knjigi status kulturnega spomenika na parcelah, navedenih v prvem odstavku 3. člena tega odloka.

9. člen

Ta odlok začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Številka: 62230-1/2019

Cerknica, _____

Župan:
Marko Rupar

Obvezni elementi predloga za razglasitev nepremičnega kulturnega spomenika

Datum: 7.1.2019

I. VRSTA SPOMENIKA

- spomenik lokalnega pomena
 spomenik državnega pomena

II. ENOTA DEDIŠČINE

EŠD: 23501

Ime enote: Lipsenj – Domačija z mlinom in žago pri Tažagnih

III. OBSEG RAZGLASITVE

- posamezni spomenik
 spomeniško območje
 razglasitev na podlagi sporazuma
 enotno zavarovanje spomenika in narave

IV. OPIS ENOTE

Kratek opis enote dediščine in njenih značilnosti.

Domačija pri Tažagnih stoji v Ponikvah, tik pred mostom, ki veže Lipsenj z Žerovnico, ob potoku Štebrščica, kjer voda v sušnih obdobjih ponikne in ponovno priteče na površje nekoliko nižje pod imenom Lipsenjščica. V prvi polovici 19. stoletja je na tem mestu Janez Petrič iz Žerovnice postavil majhen mlin, ki naj bi po ustnem izročilu stal tik ob sedanjem mlinu in žagi. Okoli leta 1853 (ta letnica je vrezana na pajklju v mlinu) je zgradil sedanjji večji mlin na tri vodna kolesa in hišo, kamor se je preselil z družino. Voda za mlin je napeljana od kamnitega jeza po dveh betonskih jaških – koritih (na enem ohranjena letnica 1867) na vodna kolesa s spodnjo vodo, ki so poganjala beli in črni kamen, kamen za oblodvo (otrobe) in dve stopi. Do poplav leta 2014 je deloval le še en kamen na vodni pogon, mlinski mehanizem pa je v celoti ohranjen. Ob mlinu je Petrič kasneje (verjetno 1884) postavil še žago s pečnico, kovačijo in kolarsko delavnico, v katerih je v celoti ohranjen ves inventar. Žaga danes deluje na električni pogon. Na domačiji stojijo še lesen toplar in hlev. Zaradi svoje celovite arhitekturno regionalne značilnosti in ohranjenosti inventarja sta najpomembnejša mlin v kletnem delu hiše in žaga, ki pričata o nekdanjem življenju in gospodarjenju na kmetiji, katere osnovni vir preživetja je bilo mlinarstvo in žagarstvo, ob njima pa seveda tudi kmetijstvo in živinoreja ter gospodarjenje z gozdom.

V. VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK

Na kratko (v obliki alinej) opišite vrednote in vrednosti, ki utemeljujejo razglasitev za kulturni spomenik. Vrednote in vrednosti opišite v povezavi z varovanimi sestavinami spomenika (glej poglavje VI.).

Vrednote, ki utemeljujejo razglasitev, bodo sestavni del odloka in bodo objavljene v aktu o razglasitvi.

- ohranjena stopetdesetletna tradicija znanja opravljanja mlinarstva in žagarstva.
- avtentična ohranjenost poslopja žage in njen inventar, ohranjen mlinski mehanizem.
- gručasti tip domačije, ki jo sestavljajo stavbe značilnega notranjskega stavbnega tipa, razen novejšega stanovanjskega prizidka.

VI. VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA

Naštejte varovane sestavine spomenika (objekti, deli objektov, zunanje površine, namembnost ipd.). Varovane sestavine spomenika morajo biti opisane na način, ki jasno opredeljuje, kaj je ožji predmet varstva. Varovane sestavine so sestavni del odloka in bodo objavljene v aktu o razglasitvi. Za varovane sestavine spomenika mora biti v poglavju IX. natančno določen varstveni režim.

Varovane sestavine spomenika so:

- ožji predmet varstva sta mlin v kletnem delu hiše in žaga;
- stavbne mase, gradivo, gabariti, oblike strešin, kritina;
- prostorska zasnova domačije in odnosi med posameznimi stavbami ter ostalim prostorom;

VII. OBSEG IN PODATKI O LASTNIKIH

VII.1. Spomenik

Spomenik mora biti zarisan na kartah in določen s seznamom vseh parcel, ki jih obsega.

Za vsako parcelo, ki v celoti ali delno leži v območju spomenika, navedite parcelno številko, katastrsko občino in obseg parcele (cela ali del). V primeru, da gre za del parcele, je treba položaj oziroma prostorske meje spomenika ali zavarovanega območja natančno opisati, glej 111. člen Zakona o zemljiški knjigi (ZZK-1; Ur. l. RS, št. 58/03, 37/08-ZST-1, 45/08, 28/09, 25/11).

Kadar razglašamo stavbe, se navede tudi številka stavbe iz katastra stavb.

Za vsako parcelo vpišite tudi podatke o lastniku parcele. Če je za seznanitev lastnikov predvidena javna obravnava ali če bo lastnike z razglasitvijo seznanjala občina, podatki o lastnikih niso potrebni (stolpec "lastnik" lahko odstranite).

katastrska občina	parcelna številka	cela / del	številka stavbe
k.o. Lipsenj	*85	cela	116,37,117
k.o. Lipsenj	263/3	cela	234
k.o. Lipsenj	263/4	cela	
k.o. Lipsenj	263/5	cela	
k.o. Lipsenj	1572/2	cela	

VIII. OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA

Opis varstvenega režima spomenika. Varstveni režim mora biti naveden za celoto in za vsako njegovo varovano sestavino. Če gre za sestavljen spomenik ali spomeniško območje, mora biti nedvoumno opredeljeno, na kateri del celote se posamezen, konkretiziran varstveni režim nanaša.

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

1. varovanje prostorske zasnove domačije in odnosov med posameznimi stavbami ter ostalim prostorom;
2. varovanje stavbnih gmot, gradiva, gabaritov, strešnih naklonov in barve strešne kritine;

3. strokovno prenovu okrnjenih izvirnih prvin arhitekture v smislu rekonstrukcije avtentične podobe spomenika;
4. strokovno vzdrževanje in obnavljanje vseh neokrnjenih izvirnih prvin arhitekturne zasnove zunanjsčine in notranjščine spomenika ter notranje opreme po načelu ohranjanja v obliki, legi, materialu, strukturi in barvni podobi (mlin in žaga);
5. ohranjanje namembnosti spomenika skladno s prvotno namembnostjo;
6. zagotavljanje dostopa javnosti v obsegu, ki ne ogroža varovanja spomenika ter pravic lastnika;
7. predhodno izdelavo konservatorskega načrta v primeru večjih posegov v spomenik ali njegovo celovito prenavo.

X. PREDKUPNA PRAVICA NA NEPREMIČNINI V VPLIVNEM OBMOČJU

X.1. Uveljavljanje predkupne pravice v vplivnem območju

V primeru predvidenega uveljavljanja predkupne pravice v vplivnem območju je treba lastnike parcel, za katere je predvideno uveljavljanje, s tem seznaniti. V takšnem primeru v tabelo v točki VII.2 označite parcele, na katerih predlagate uveljavljanje predkupne pravice.

- Ne predlagamo uveljavljanja predkupne pravice.
- Predlagamo uveljavljanje predkupne pravice posameznih parcel v vplivnem območju (parcele so označene v tabeli v točki VII.2.).
- Predlagamo uveljavljanje predkupne pravice za vse parcele v vplivnem območju.

XI. OBVEZNOST JAVNE DOSTOPNOSTI SPOMENIKA

XI.1. Obveznost javne dostopnosti spomenika

Z aktom o razglasitvi je treba zagotoviti obveznost javne dostopnosti spomenika X da ne

XII. USKLAJENOST Z REGISTROM NEPREMIČNE KULTURNE DEDIŠČINE

- Podatki v predlogu za razglasitev so v celoti usklajeni s podatki registra.
Podatki v predlogu za razglasitev niso usklajeni z registrom, potrebna je sprememba vpisa.

Usklajenost preveril:

Damjana Pediček Terseglav
ime in podpis

XIII. GRAFIČNE PRILOGE

- Izris spomenika in vplivnega območja na DKN.
Izris mora vsebovati navedbo EŠD, katastrske občine, merila izrisa in datuma izrisa.
Spomenik in vplivno območje (če obstaja) morata biti na izrisu jasno označena, parcele morajo biti označene s parcelnimi številkami.
Izris mora biti žigosan.
- Izris spomenika in vplivnega območja na temeljnem topografskem načrtu v merilu 1 : 5000.

Izris mora vsebovati navedbo EŠD, merila izrisa in datuma izrisa.
Spomenik in vplivno območje (če obstaja) morata biti na izrisu jasno označena.
Izris mora biti žigosan.

XIV. SEZNANITEV LASTNIKA Z RAZGLASITVIJO

Predviden način obveščanja lastnikov/upravljalcev:

- po pošti (priporočeno s povratnico)
- z javnim naznanilom
- javna obravnava
- X drugo: Lastnikova pobuda

XV. DOSTAVA

Predlog se organu, ki bo sprejel akt o razglasitvi dostavi v pisni in elektronski obliki (PDF datoteka). Za spomenike državnega pomena je elektronski naslov: gp.mk@gov.si.

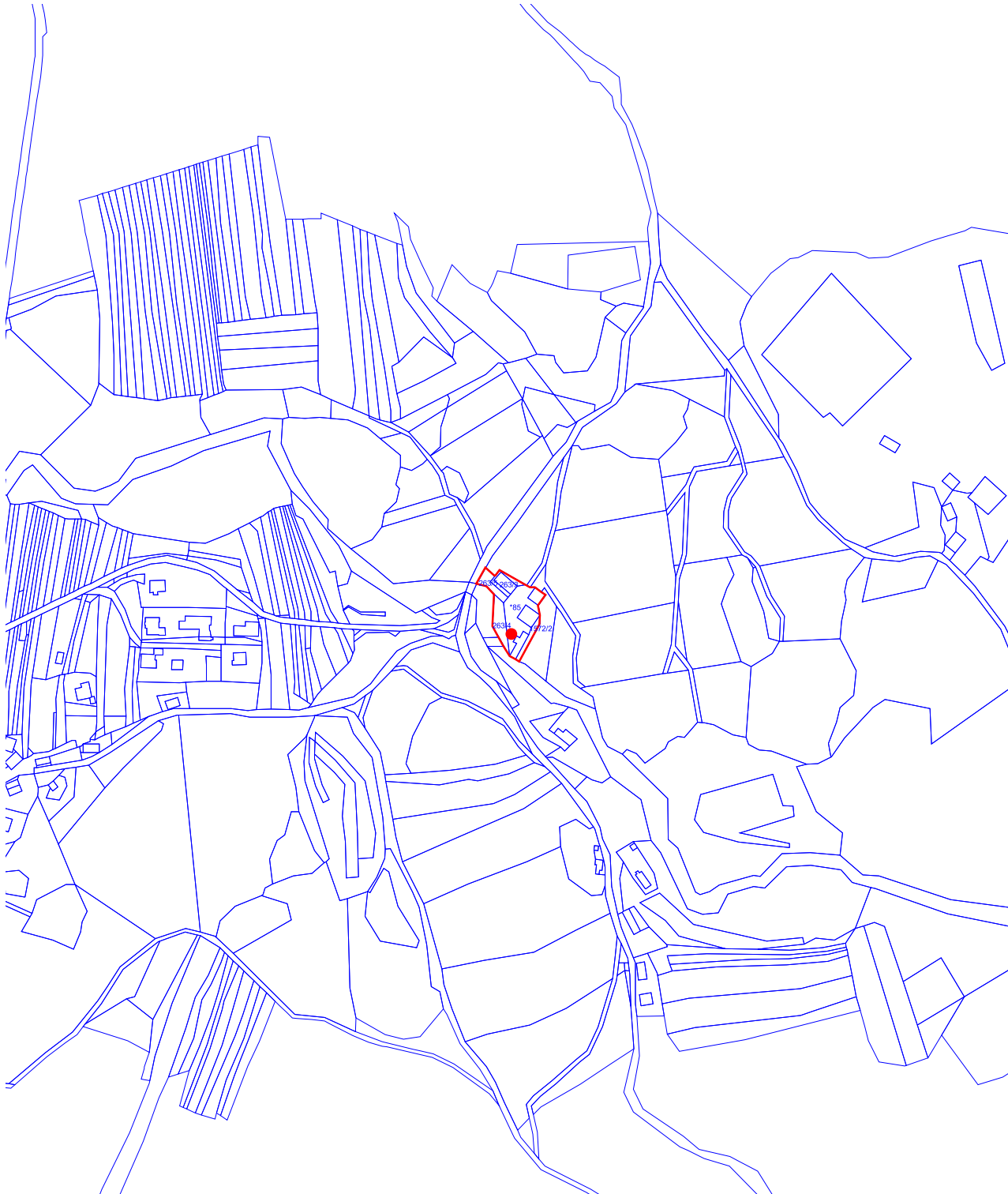
Odgovorna konservatorka:

Damjana Pediček Terseglav

Vodja območne enote:

Boris Vičič

Datum izrisa : 24.01.2019

EŠD 23501

 meja kulturnega spomenika

K.O. LIPSENJ, ŽEROVNICA

Vir podatkov:

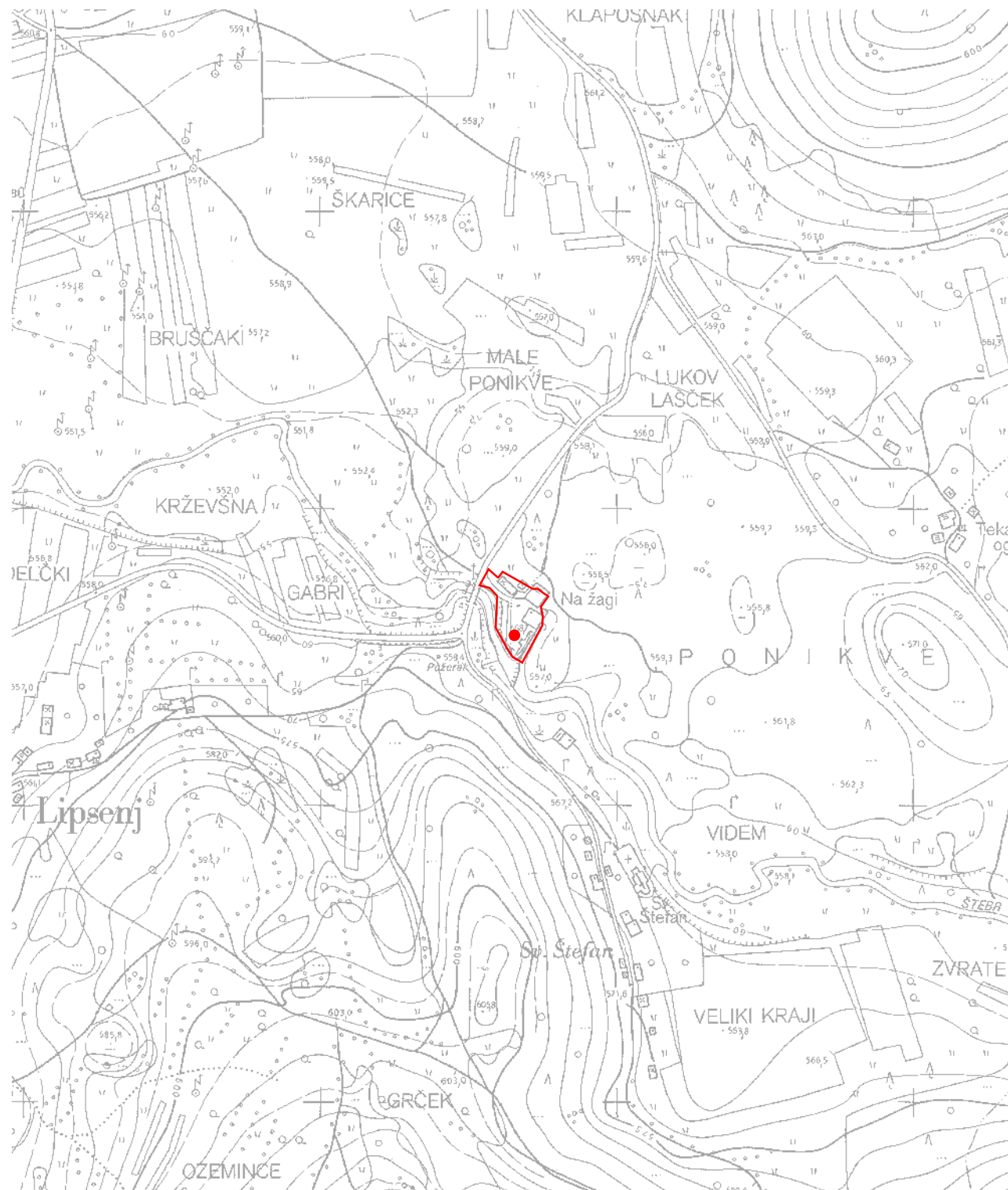
- Obvezni elementi predloga za razglasitev Domačije z mlinom in žago pri Tažagnih v Lipsnju za kulturni spomenik lokalnega pomena

Vir za kartografsko osnovo:

- Digitalni katastrski načrt, Geodetska uprava Republike Slovenije

Merilo: 1:5000

Datum izrisa : 24.01.2019

EŠD 23501

meja kulturnega spomenika

TTN5 SODRAŽICA 1

Vir podatkov:

- Obvezni elementi predloga za razglasitev Domačije z mlinom in žago pri Tažagnih v Lipsnju za kulturni spomenik lokalnega pomena

Vir za kartografsko osnovo:

- Temeljni topografski načrt 1 : 5000, 1 : 10 000, Geodetska uprava Republike Slovenije

Merilo: 1:5000

FOTODOKUMENTACIJA

Žaga pri Tažagnih

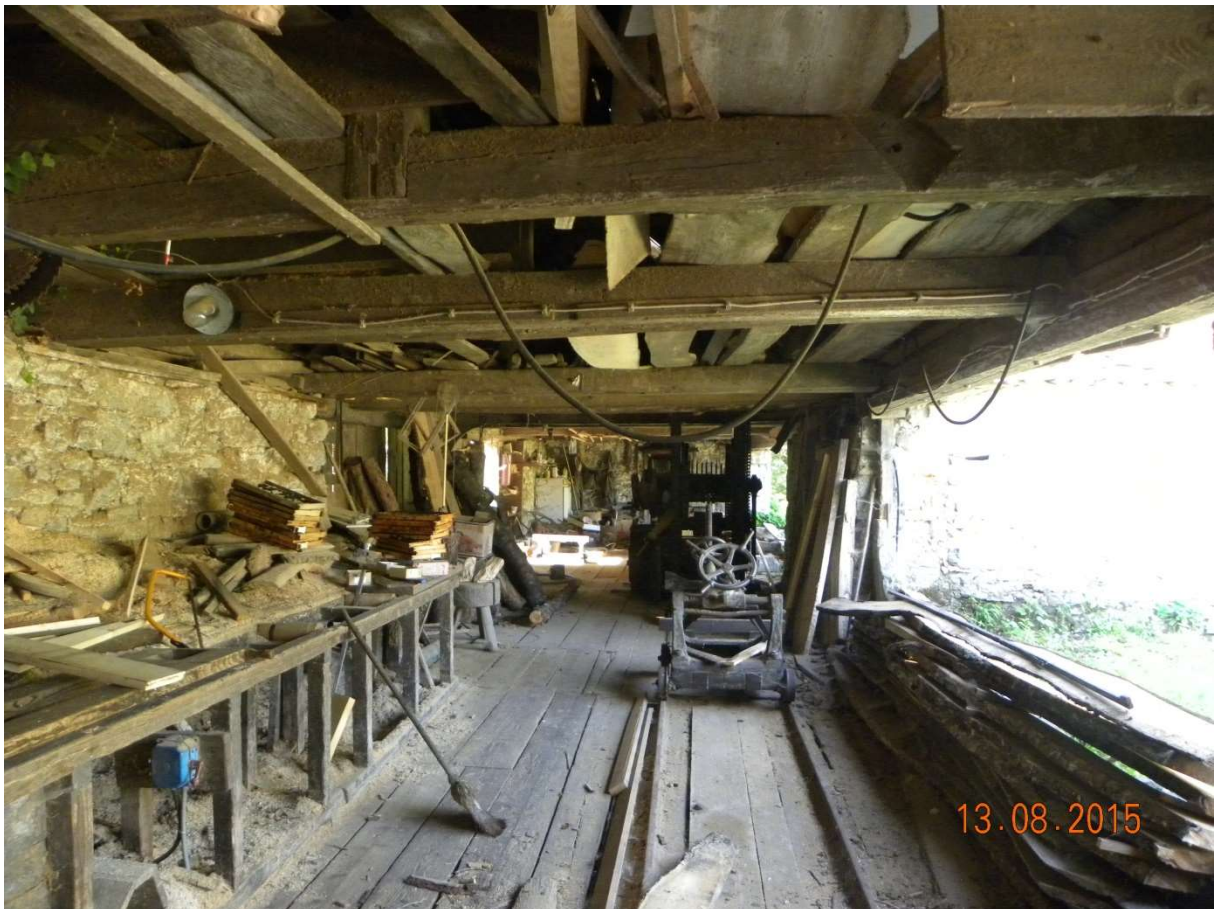
Vhod v pečnico v žagi 1884

Kolarska delavnica v žagi

Kovaško ognjišče v žagi

Žaga

Notranjost mlina

Letnica 1853 v mlinu